

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 16 października 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.52.2023.EM

Pani
Małgorzata Wójcik
Dyrektor
Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej
„Wiosna” typu socjalizacyjnego Nr 1
w Krzydlinie Małej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 16, 17 i 18 sierpnia 2023 r. na podstawie art. 122 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz.1426 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, w związku z art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, Emilia Molska – Kaźmierczak – starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolerów i Grzegorz Kownacki – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Wiosna” typu socjalizacyjnego Nr 1 w Krzydlinie Małej, zwanej w dalszej części niniejszego wystąpienia „Placówką” lub „POW”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność Placówki w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej, przestrzegania praw dziecka oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na II półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 sierpnia 2022 r. do 16 sierpnia 2023 r. funkcję Dyrektora Placówki pełniła Pani Małgorzata Wójcik, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była błędna interpretacja przepisów ustawy. Charakter nieprawidłowości miał wpływ na funkcjonowanie jednostki, w tym obniżenie standardu realizowanych przez nią zadań.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 47. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, obserwacji dzieci, rozmów z wychowankami, dokumentacji z akt osobowych potwierdzających kwalifikacje zawodowe, a także oświadczeń złożonych przez Panią Małgorzatę Wójcik.

Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „Wiosna” typu socjalizacyjnego Nr 1 w Krzydlinie Małej jest niepubliczną placówką opiekuńczo – wychowawczą prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Szkolnych de Notre Dame. Placówka działa na podstawie decyzji nr ZP-KNPS.9423.2.4.2017.TB z dnia 27 stycznia 2017 r. Placówka zabezpiecza 14 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzin własnych. *(dowód: akta kontroli str. 23-24)*

Na podstawie przedłożonej ewidencji stwierdzono, że w dniu rozpoczęcia czynności kontrolnych w Placówce przebywało 16. wychowanków. Ustalono, że w każdym miesiącu okresu objętego kontrolą w POW przebywały dzieci w liczbie przekraczającej wskazaną w zezwoleniu wojewody na prowadzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej. Jedynie umieszczenie rodzeństwa Ł. w listopadzie 2022 r. i związane z tym przekroczenie limitu miejsc, wynikało z interwencyjnego przyjęcia dzieci do POW. Jednakże Sąd Rejonowy w Wołowie postanowieniem z dnia 24 maja 2023 r. zakończył postępowanie w ich sprawie i uregulował pobyt dzieci w pieczy zastępczej. W związku z tym powiat właściwy do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka winien wydać właściwe skierowania do Placówki. W stosunku do żadnego dziecka nie wystąpiono do Wojewody o wydanie zezwolenia na przyjęcie kolejnego dziecka, pomimo przekroczenia dopuszczalnej liczby dzieci w placówce w świetle art. 95 ust. 3a ustawy, choć występowały okoliczności umożliwiające ubieganie się o ww. dokument. Nieprzestrzeganie limitu miejsc w Placówce stanowi nieprawidłowość. Wszyscy wychowankowie zostali umieszczeni w pieczy zastępczej na podstawie orzeczenia sądowego. Umieszczenie i przebywanie w Placówce jednego dziecka poniżej 10. roku życia było zgodne z postanowieniem sądu. W ciągu ostatniego roku jedna wychowanka powróciła do domu rodzinnego, dwoje zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej, dwoje w rodzinie adopcyjnej, czworo zostało skierowanych do innej placówki opiekuńczo - wychowawczej. *(dowód: akta kontroli str. 25-56, 96-114, 123, 126)*

Zadaniem POW określonym w art. 93 ust. 4 pkt 3 i 4 ustawy oraz art. 100 ust. 3 ustawy jest umożliwienie kontaktu dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej oraz podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny. Zgodnie ze złożonym oświadczeniem dyrektora praca z rodzicami była realizowana w oparciu o „Program pracy z rodziną biologiczną dzieci przebywających w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych Wiosna w Krzydlinie Małej”. Jego głównym celem była pomoc rodzinie w tworzeniu warunków niezbędnych do prawidłowego rozwoju dziecka, wyeliminowanie przyczyny umieszczenia dziecka w placówce oraz powrót do rodziny biologicznej. Analizując sytuację prawną dzieci w POW stwierdzono, że 19. rodziców pozbawiono władzy rodzicielskiej, 4. ograniczono władzę rodzicielską, w jednym przypadku ojcostwo nieustalone, 9. rodziców nie żyje. Na podstawie oświadczenia dyrektora i przedłożonej dokumentacji stwierdzono, że POW prowadziła pracę na rzecz podtrzymania kontaktu dzieci z rodzicami i osobami bliskimi oraz powrotu do domu rodzinnego. Jednakże rodzice wykazywali jedynie jednostkowe, sporadyczne zainteresowanie utrzymywaniem kontaktów z dziećmi, nie pozyskiwali bieżących informacji w kwestiach ich dotyczących i nie angażowali się w sprawy dzieci takie jak np. kontakt ze szkołą, realizowanie wizyt lekarskich. Dyrektor umożliwiał urlopowanie do pozostałych członków rodziny, np. do dziadków.

(dowód: akta kontroli str. 57-62, 127)

Placówka organizowała i dokonywała oceny sytuacji dziecka zgodnie z art. 136, art. 137 i art. 138 ustawy. Na podstawie udostępnionej dokumentacji stwierdzono, że w badanym okresie odbyły się zespoły ds. okresowej oceny sytuacji dziecka, zwane dalej „zespołem”, w dniach 2 grudnia 2022 r. i 16 czerwca 2023 r. W skład zespołu wchodziły osoby, o których mowa w art. 137 ust. 1 ustawy. Zespół dokonywał oceny sytuacji każdego wychowanka we wskazanych w ustawie obszarach i terminach, a następnie formułował na piśmie wnioski dotyczące zasadności dalszego pobytu dziecka w Placówce i przysyłał do sądu. W związku z wejściem w życie Ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw z dnia 7 października 2022 r. (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r. poz. 2140) zgodnie z brzmieniem od 1 lutego br. artykułu 138 ust. 2 ustawy, przedmiotowe wnioski zostały przekazane także do ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego. Powyższy obowiązek dopełniono w dniu 17 sierpnia 2023 r. przesyłając przedmiotowe dokumenty listem poleconym ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru. W toku kontroli stwierdzono, że okresowej oceny sytuacji dziecka w grudniu 2022 r. dokonano również w przypadku dziecka przyjętego do POW 14 listopada 2022 r., przy czym na etapie sporządzania

ww. dokumentu, przed opracowaniem planu pomocy dziecku, nie było możliwości dokonania oceny w odniesieniu do wszystkich obszarów, o których mowa w art. 136 ustawy. Ocena powinna być tak przeprowadzona, aby cele wyznaczone w ww. artykule ustawy zostały zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 63, 88-95, 127)

W myśl § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720), zwanego dalej „rozporządzeniem”, niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej albo do regionalnej placówki opiekuńczo – terapeutycznej sporządza się diagnozę psychofizyczną dziecka. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że dla każdego wychowanka z grupy stanowiącej próbę kontrolną sporządzono przedmiotowy dokument. Przygotował go psycholog bądź pedagog. Zawierał on analizę obszarów i wskazania, o których mowa w § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia. Diagnoza psychofizyczna była aktualizowana w sytuacji uzasadniającej taką potrzebę. Wskazane jest jasno określać obszary podlegające aktualizacji, które wynikają z rozporządzenia do ustawy. W przypadku piątki dzieci z grupy kontrolnej diagnoza psychofizyczna została sporządzona z naruszeniem wymogu niezwłoczności, co stanowi nieprawidłowość.

(dowód: akta kontroli str. 64-65, 126)

Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy oraz § 15 ust. 1 rozporządzenia wychowawca kierujący procesem wychowawczym, we współpracy z asystentem rodziny lub przedstawicielem podmiotu organizującego pracę z rodziną w gminie pochodzenia dziecka, opracowuje plan pomocy dziecku, zwany dalej „planem”. Plan opracowuje się na podstawie diagnozy psychofizycznej, dokumentacji dotyczącej dziecka przekazanej przy kierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo - wychowawczej, analizy procesu zmian rozwoju psychicznego i fizycznego dziecka w czasie pobytu w placówce opiekuńczo – wychowawczej, potrzeb dziecka w sferze opiekuńczej, rozwojowej, emocjonalnej, więzi z rodziną, relacji społecznych i funkcjonowania w grupie i środowisku rówieśniczym i szkolnym, środowiska, z którego pochodzi dziecko, rozwoju edukacyjnego, wpływu sytuacji kryzysowej w rodzinie na rozwój i funkcjonowanie w placówce i poza nią oraz oceny efektów pracy z rodziną dziecka prowadzoną przez asystenta rodziny. W toku kontroli ustalono, że plany dla dzieci opracowano na podstawie dokumentacji przekazanej do Placówki wraz ze skierowaniem, analizy wszelkich posiadanych informacji na temat dziecka oraz oceny efektów pracy z jego rodziną, prowadzonej przez podmiot organizujący pracę z rodziną dziecka (w sytuacji gdy rodzina korzystała z powyższej formy wsparcia). Stwierdzono ponadto, że w przypadku piątki dzieci plan został opracowany przed sporządzeniem diagnozy

psychofizycznej, co stanowi nieprawidłowość. Tym samym nie przestrzegano zapisu § 15 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia. W myśl przepisu § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w planie wyznacza się cel pracy z dzieckiem, uwzględniający powrót dziecka do rodziny, umieszczenie dziecka w rodzinie przysposabiającej lub rodzinie zastępczej lub przygotowanie dziecka do usamodzielnienia. Dla dwojga dzieci z grupy kontrolnej celem pracy było usamodzielnienie, dla czworga umieszczenie w rodzinie przysposabiającej, przy czym dla jednego dziecka wskazano umieszczenie w rodzinie przysposabiającej mimo, iż na etapie sporządzania i realizacji planu sprawa o pozbawienie matki władzy rodzicielskiej nadal trwała. Dla trójki dzieci jako cel wskazano „umieszczenie w innej placówce”, co nie jest zgodne z powyżej przytoczonym przepisem rozporządzenia. W planach określono cele i działania krótko i długoterminowe, uwzględniając wskazania, o których mowa w § 15 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia. Plany modyfikowano nie rzadziej niż co pół roku.

(dowód: akta kontroli str. 66-78)

Dla każdego dziecka prowadzone były karty pobytu zgodnie z § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. Analizie poddano karty za miesiąc wrzesień 2022 r. oraz styczeń i czerwiec 2023 r.

(dowód: akta kontroli str. 79-80)

Przestrzegano przepisu § 17 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia w myśl którego w placówce opiekuńczo – wychowawczej dla każdego dziecka prowadzi się arkusze badań i obserwacji psychologicznych oraz pedagogicznych. Dla wychowanków tego wymagających prowadzono karty udziału w zajęciach prowadzonych przez psychologa lub pedagoga z opisem ich przebiegu.

(dowód: akta kontroli str. 81)

Przestrzegano przepisu art. 100 ust. 4 ustawy dotyczącego zgłaszania informacji do ośrodka adopcyjnego o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną.

(dowód: akta kontroli str. 52-53, 121-122, 124, 133-135)

Na dzień kontroli dwoje wychowanków znajdowało się w procesie usamodzielnienia. Przedłożono dokumenty, w których każda z usamodzielnianych osób zwróciła się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołowie o wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia, wskazując jednocześnie osobę, która podejmuje się pełnienia tej funkcji i przedstawiając jej pisemną zgodę. Zaznacza się, że zgodnie z art. 145 ust. 2 ustawy, to osoba usamodzielniana wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia i jej pisemną zgodę co najmniej rok przed osiągnięciem przez nią pełnoletności. W art. 145 ust. 3 ustawy określono właściwość kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie w powyższym zakresie jako

akceptującego osobę wskazaną przez osobę usamodzielnianą na opiekuna usamodzielnienia. Jeden wychowanek został umieszczony w POW 11 miesięcy przed osiągnięciem pełnoletniości. Wskazał opiekuna usamodzielnienia niezwłocznie, a następnie osoba ta została zaakceptowana przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. W przypadku drugiego wychowanka, który dochował terminu, o którym mowa w art. 145 ust. 2 ustawy, w Sądzie Okręgowym we Wrocławiu toczy się postępowanie w sprawie ustalenia powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie, w związku z tym kierownik jednostki nie zaakceptował złożonego dokumentu. *(dowód: akta kontroli str. 82-87)*

Przestrzegano przepisu § 12 ust. 2 rozporządzenia dotyczącego prowadzenia i dokumentowania opieki nocnej w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Powyższe ustalono na podstawie wpisów zawartych w kalendarzach, w których odnotowywano informacje dotyczące każdego dyżuru wychowawczego. Zawarte wpisy potwierdzały spełnienie wymogu o konieczności dokonania obchodów minimum trzy razy w ciągu nocy. *(dowód: akta kontroli str. 128)*

W trakcie kontroli przedłożono dokument pn. nazwą „Księga ewidencji dzieci ZPOW Wiosna”. Zawierała ona dane, o których mowa w §17 ust. 5 rozporządzenia, jednakże w odniesieniu do wszystkich dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych wchodzących w skład zespołu w Krzydlinie Małej. Przywołany powyżej przepis wskazuje, że to w placówce opiekuńczo – wychowawczej prowadzi się ewidencję. W związku z powyższym należy prowadzić wyodrębnioną ewidencję, indywidualnie dla POW. *(dowód: akta kontroli str. 127)*

Zgodnie ze złożonym wyjaśnieniem dyrektora w okresie objętym kontrolą wystąpiło jedno zdarzenie w postaci nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w Placówce. Na podstawie udostępnionej dokumentacji stwierdzono, że w wyznaczonym terminie dyrektor przeprowadził postępowanie wyjaśniające i powiadomił podmioty, o których mowa w § 5 pkt 2 rozporządzenia. *(dowód: akta kontroli str. 115-120, 126)*

Ocenę zgodności zatrudnienia pracowników Placówki z wymaganymi kwalifikacjami dokonano na podstawie przedłożonych kopii dokumentów. Dyrektor spełnił wymagania, o których mowa w art. 97 ust. 3 ustawy. Osoby pracujące z dziećmi miały kwalifikacje zgodne z art. 98 ust. 1 ustawy oraz spełniły warunki, o których mowa w art. 98 ust. 3 pkt 1 – 4 ustawy. W Placówce nie zatrudniano osób do obsługi i administracji. *(dowód: akta kontroli str. 125, 129)*

Przestrzegano przepisu § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia dotyczącego zapewnienia dziecku powyżej 5 roku życia kwoty pieniężnej do własnego dysponowania.

(dowód: akta kontroli str. 128)

W trakcie realizacji czynności kontrolnych w Placówce przebywało 12. wychowanków. Celem oceny przestrzegania przepisu art. 4 ustawy w zakresie praw dziecka przeprowadzono rozmowy z dziećmi, które wyraziły zgodę, a także obserwację uczestniczącą wychowanków w czasie pobytu w Placówce oraz w trakcie zabaw na terenie do niej przylegającym. Opiekę nad obecnymi wychowankami sprawował wychowawca. Dzieci były pogodne, chętnie uczestniczyły w proponowanych aktywnościach, odpowiadały na zadawane pytania. Dzieliły się wrażeniami z aktywności realizowanych w trakcie wakacji letnich. Przygotowaniu do samodzielnego życia sprzyjały działania podejmowane w Placówce na co dzień. Dostosowywano je do wieku i stopnia rozwoju wychowanków, np. prace porządkowe w swoich pokojach i przestrzeniach wspólnych.

Dzieci pozytywnie wypowiadały się na temat pobytu w POW i nie zgłaszały zastrzeżeń w zakresie przestrzegania praw dziecka. Wychowankowie nie zgłaszali uwag co do zapewnienia im w Placówce standardów opieki i wychowania.

W trakcie pobytu w Placówce i obserwacji grupy nie stwierdzono uchybień i nieprawidłowości w zakresie przestrzegania praw dziecka. *(dowód: akta kontroli str. 130-132)*

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej „Wiosna” typu socjalizacyjnego Nr 1 w Krzydlinie Małej stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przekraczanie dopuszczalnego limitu miejsc.
2. Dla pięciorga dzieci diagnoza psychofizyczna została sporządzona z naruszeniem wymogu niezwłoczności.
3. Dla pięciorga dzieci plan pomocy opracowano przed sporządzeniem diagnozy psychofizycznej dziecka.
4. W planie pomocy trojgu dzieciom wyznaczono cel spoza katalogu określonego rozporządzeniem.
5. W Placówce nie prowadzono ewidencji wychowanków.

Wobec powyższego wydaje się zalecenie pokontrolne:

- 1) Przestrzegać limitu miejsc w zakresie liczby dzieci umieszczonych w Placówce.
Podstawa prawna: art. 95 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1427 ze zm.) oraz decyzja Wojewody Dolnośląskiego ZP-KNPS.9423.2.4.2017.TB z dnia 27 stycznia 2017 r.
Termin realizacji: na bieżąco.
- 2) Sporządzać diagnozę psychofizyczną dziecka niezwłocznie po jego przyjęciu do placówki opiekuńczo – wychowawczej.
Podstawa prawna: § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).
Termin realizacji: na bieżąco.
- 3) Opracowywać plan pomocy na podstawie diagnozy, o której mowa w § 14 rozporządzenia.
Podstawa prawna: § 15 ust. 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).
Termin realizacji: na bieżąco.
- 4) Wyznaczać cel pracy z dzieckiem zgodny z katalogiem zawartym w rozporządzeniu.
Podstawa prawna: § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).
Termin realizacji: na bieżąco.
- 5) Prowadzić w Placówce ewidencję wychowanków.
Podstawa prawna: § 17 ust. 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720).
Termin realizacji: na bieżąco.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.). W terminie do dnia **31 grudnia 2023 r.** Kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

E. Kwartak

.....
(członek zespołu inspektorów)

Grzegorz Paweł

.....
(członek zespołu inspektorów)

